

עֲשֶׂה פְעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל: אַחַת בְּיָדֶיךָ לְמִצְרַיִם לְמִצְרַיִם, שְׁפָתוֹב (בראשית מז) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם וְגוֹמֵר. וְאַחַת בְּעֵלְיֶתָן, שְׁפָתוֹב (שמות יב) כָּשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁתַּיִם בְּחֻמֶשׁ הַפְּקוּדִים. וּשְׁתַּיִם בְּיָמֵי שָׂאוּל, אַחַת בְּבִזְק וְאַחַת בְּטָלָיִם. וְאַחַת בְּיָמֵי דָוִד, (שמואל ב' כ"ג) וְיִתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בְּיָמֵי עֲזָרָא, (עזרא ב') כָּל הַקְּהָל כָּאֶחָד. וְאַחַת לְעֵתִיד לְבָא, (ירמיה ל"ג) עוֹד תִּעְבְּרֶנָּה הַצֹּאֵן עַל יְדֵי מוֹנֵה.

אֲשֶׁרִי אָדָם מִצָּא חֲכָמָה, דָּא אָדָם עֲלָאָה דְאֲשֶׁרִי עֲלוּי טִיבוּ דְעֵתִיקָא. אִימְתִי, פִּד מְטָא חֲכָמָה כְּמָה דְאֵתְ אָמֵר (משלי י"ח) מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וַיִּפְק רְצוֹן מִיָּי. דָּא רְעוּנָא דְעֵתִיקָא וּמָאִי אִיהוּ הָאִי חֲכָמָה, דָּא חֲכָמָה זְעִירָא דְהִיא רַבְרָבָא בְּאַתְחַבְרוּתָא לְעֵילָא. מִצָּא, מָאִי מִצָּא כְּגוֹן דְאֲשֶׁתְּפַחַת בְּכָלָא. וְאָדָם יִפִּיק תְּבוּנָה דְבַעֵי לְעֵינָא וְלֹאֲסַתְפְּלָא וְלֹאֲפַקָא מְעוּמְקָא עֲלָאָה תְּבוּנָה, לְאַנְהָרָא לְהָאִי חֲכָמָה. וְעַל יָדָא דְמָאֵן אֲתַנְהִירַת עַל יָדָא דְאָדָם עֲלָאָה דְמִפִּיק רְצוֹן מְלַעִילָא לְאַנְהָרָא לָהּ:

הַשְׁלֵמָה מִזֶּה שְׁמִינִי (סימן לח)
שְׁבַע צוּרוֹת קְדוּשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֹלֵן כְּנַגְדָן בְּאָדָם, שְׁנֵאֵמֵר (בראשית א) בְּצִלְם אֱלֹהִים בְּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָא אֹתָם. וְאֵלוֹ הֵן: שׁוֹק יָמִין וּשְׂמָאל, יָד יָמִין וּשְׂמָאל, גּוּף וּבְרִית - הָרִי שֵׁשׁ. וְהָרִי אֲמַרְתָּ שְׁבַע? שְׁבַע הֵם בְּאַשְׁתּוֹ, (שם ב) וְהָיוּ לְבִשָּׂר אֶחָד.

מִשְׁרָ לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ שְׁעֵלָה בְּלָבוּ לְטַע בְּגוּנָה תְּשַׁעָה אֵילָנוֹת זָכָרִים, וְהָיוּ כְּלָם דְקָלִים. אֲמַר, כְּשִׂיחֵי כְלָם מִן אֶחָד, אִי

עֲשֶׂה פְעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל, אַחַת בְּיָדֶיךָ לְמִצְרַיִם דְכָתִיב (בראשית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם וכו' (וגו'). וְאַחַת בְּעֵלְיֶתָן דְכָתִיב (שמות י"ב) כָּשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁתַּיִם בְּחֻמֶשׁ הַפְּקוּדִים וּשְׁתַּיִם בְּיָמֵי שָׂאוּל, אַחַת בְּבִזְק וְאַחַת בְּטָלָיִם, וְאַחַת בְּיָמֵי דָוִד (שמואל ב' כ"ג) וְיִתֵּן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בְּיָמֵי עֲזָרָא (עזרא ב') כָּל הַקְּהָל כָּאֶחָד. וְאַחַת לְעֵתִיד לְבָא (ירמיה ל"ג) עוֹד תִּעְבְּרֶנָּה הַצֹּאֵן עַל יְדֵי מוֹנֵה.

אֲשֶׁרִי אָדָם מִצָּא חֲכָמָה, דָּא אָדָם עֲלָאָה דְאֲשֶׁרִי עֲלוּי טִיבוּ דְעֵתִיקָא. אִימְתִי, פִּד מְטָא חֲכָמָה כְּמָה דְאֵתְ אָמֵר (משלי י"ח) מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וַיִּפְק רְצוֹן מִיָּי. דָּא רְעוּנָא דְעֵתִיקָא וּמָאִי אִיהוּ הָאִי חֲכָמָה, דָּא חֲכָמָה זְעִירָא דְהִיא רַבְרָבָא בְּאַתְחַבְרוּתָא לְעֵילָא. מִצָּא, מָאִי מִצָּא כְּגוֹן דְאֲשֶׁתְּפַחַת בְּכָלָא. וְאָדָם יִפִּיק תְּבוּנָה דְבַעֵי לְעֵינָא וְלֹאֲסַתְפְּלָא וְלֹאֲפַקָא מְעוּמְקָא עֲלָאָה תְּבוּנָה, לְאַנְהָרָא לְהָאִי חֲכָמָה. וְעַל יָדָא דְמָאֵן אֲתַנְהִירַת עַל יָדָא דְאָדָם עֲלָאָה דְמִפִּיק רְצוֹן מְלַעִילָא לְאַנְהָרָא לָהּ:

הַשְׁלֵמָה מִזֶּה שְׁמִינִי (סימן לח)

שְׁבַע צוּרוֹת קְדוּשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכֹלֵן כְּנַגְדָן בְּאָדָם, שְׁנֵאֵמֵר בְּצִלְם אֱלֹהִים בְּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָא אֹתָם. וְאֵלוֹ הֵן שׁוֹק יָמִין וּשְׂמָאל. יָד יָמִין וּשְׂמָאל גּוּף וּבְרִית הָרִי שֵׁשׁ. וְהָא אֲמַרְתָּ שְׁבַע. שְׁבַע הָיוּ בְּאַשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבִשָּׂר אֶחָד.

מִשְׁרָ לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה, לְמַלְךְ שְׁעֵלָה בְּלָבוּ לִיטַע בְּגוּנָה תְּשַׁעָה אֵילָנִין זָכָרִים וְהָיוּ כְּלָם דְקָלִים, אֲמַר כְּשִׂיחֵי כְלָם מִן אֶחָד, אִי אֲפָשֵׁר לְהַתְקַיֵּים. מָה עָשָׂה, נִטַע אֶתְרוּג

אִפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם. מַה עֲשֵׂה? נִטַּע
אֶתְרוּג בַּיַּיְנֵיהֶם, וְהוּא אֶחָד
מֵאוֹתָם הַתְּשֻׁעָה שְׁעֵלָה בְּלִבּוֹ
לְהִיּוֹת זְכָרִים. וְאֶתְרוּג מַה נִּהְיָה?
נִקְבָּה, וְהִינוּ שְׁכָתוּב (ויקרא כג) פְּרִי
עֵץ הַדֶּר פֶּתַת תְּמָרִים:

זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאָם (בראשית ה).
אִפְשָׁר לֹמַר כֵּן? וְהָרִי כְּתוּב (שם
כ) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ
וְגוֹמַר, וְאַחַר כֵּף (שם) אֲעַשֶׂה לוֹ
עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעֹתָיו
וַיִּסְגַּר בְּשָׂר תַּחְתָּנָה. אֵלָּא אָמַר,
שְׁכָתוּב יִצְיָרָה, וְכְתוּב בְּהֵן
עֲשִׂיָה, וְכְתוּב בְּהֵן בְּרִיאָה.
עֲשִׂיָה, שְׁכָתוּב זָכַר וְנִקְבָּה בָּרָא
אֹתָם, בְּעֵת הַרְפִּיב הַנְּשֻׁמָּה עַל
הַגּוּף וְאֶסְפֵּי הַכֹּל. וּמִנֵּינ לָנוּ
שְׁיִצְיָרָה זֶה הִיא לְשׁוֹן אֶסְוִף הוּא
שְׁכָתוּב (שם ב) וַיִּצַּר ה' אֱלֹהִים וְגו'
כֹּל חַיִּת הַשְּׂדֵה וְאֵת כֹּל עוֹף
הַשָּׁמַיִם וַיִּבֵּא אֶל הָאָדָם, וְהִינוּ
שְׁכָתוּב עַל הָאָדָם - זָכַר וְנִקְבָּה
בָּרָא אֹתָם. וַיִּבְרָךְ אֹתָם.

בְּצִלְמֵם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ. כֹּכֵל
אֶבְרִיּוֹ וְכֹכֵל חֲלָקִיו, וְהָרִי אָמַר,
וְא"ו לְמָה הוּא דוּמָה? (תהלים קד)
לְעֵטָה אֹר כְּשִׁלְמָה, וְהָרִי וְא"ו
אֵינָה אֵלָּא שֵׁשׁ קְצוּוֹת. אָמַר לוֹ,
בְּרִית מִלָּה וְזוּוֹגוּ שֵׁל אָדָם
חֲשׁוּבִים אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו שְׁלֹשָׁה.
רֹאשׁוֹ וְגוּפּוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוֹקָיו
שֵׁשָׁה. וְכִנְגָדָם כְּמוֹתָם בְּשָׁמַיִם,
שְׁכָתוּב (קהלת ז) גַּם אֵת זֶה לְעַמַּת
זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים. וְהִינוּ יָמִים,
(שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עֲשֵׂה ה'
אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְלֹא אָמַר
בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, מְלַמֵּד שְׁכָל יוֹם
וְיוֹם יֵשׁ לוֹ כַּחוֹ: ע"כ

מִהַשְּׁמָטוֹת.

הַשְּׁלֵמָה מִהַשְּׁמָטוֹת הַמִּשְׁךְ
הַנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹמַר.
לְכַל מִצְוָה זֶה לְהִתְעַסֵּק בַּעֲוֹלָם הַזֶּה בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, שִׁיתְּפֹשֵׁט הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְכַל

בַּיַּיְנֵיהֶם וְהוּא אֶחָד מֵאוֹתָן הַתְּשֻׁעָה שְׁעֵלָה
בְּלִבּוֹ לְהִיּוֹת זְכָרִים וְאֶתְרוּג מְאִי הוּי, נִקְבָּה
וְהִינוּ דְכָתִיב (ויקרא כ"ג) פְּרִי עֵץ הַדֶּר פֶּתַת
תְּמָרִים (ע"כ).

זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאָם. אִפְשָׁר לֹמַר כֵּן וְהָא
כְּתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ וְגו' וְאַחַר כֵּף אֲעַשֶׂה
לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעֹתָיו וַיִּסְגַּר
בְּשָׂר תַּחְתָּנָה. אֵלָּא אֵימָא, דְכָתִיב יִצְיָרָה
וְכָתִיב בְּהֵן עֲשִׂיָה וְכָתִיב בְּהֵן בְּרִיאָה. עֲשִׂיָה
דְכָתִיב זָכַר וְנִקְבָּה בָּרָא אֹתָם, בְּעֵת הַרְפִּיב
הַנְּשֻׁמָּה עַל הַגּוּף וְאֶסְפֵּי הַכֹּל. וּמִנֵּלָן דְהָאֵי
יִצְיָרָה לִישְׁנָא דְאֶסְוִפִי הוּא דְכָתִיב, וַיִּצַּר יי
אֱלֹהִים כֹּל חַיִּת הַשְּׂדֵה וְכֹל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּבֵּא
אֶל הָאָדָם, וְהִינוּ דְכָתִיב עַל הָאָדָם זָכַר
וְנִקְבָּה בְּרָאָם וַיִּבְרָךְ אֹתָם (ע"כ).

בְּצִלְמֵם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ בְּכֹל אֶבְרִיּוֹ וְכֹכֵל
חֲלָקִיו, וְהָא אֶמְרִינָן וְא"ו לְמָה הוּא
דוּמָה לְעוֹטָה אֹר כְּשִׁלְמָה וְהָאֵי וְא"ו אֵינָה
אֵלָּא שֵׁשׁ קְצוּוֹת. אָמַר לֵיהּ, בְּרִית מִלָּה
וְזוּוֹגוּ שֵׁל אָדָם חֲשַׁבִּינָן אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו
שְׁלֹשָׁה. רֹאשׁוֹ וְגוּפּוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוֹקָיו
שֵׁשָׁה. וְכִנְגָדָם כְּמוֹתָם בְּשָׁמַיִם דְכָתִיב (קהלת ז)
גַּם אֵת זֶה לְעַמַּת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים. וְהִינוּ
יָמִים (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עֲשֵׂה יי אֵת
הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְלֹא אָמַר בְּשֵׁשֶׁת יָמִים
מְלַמֵּד שְׁכָל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ כַּחוֹ: (ע"כ כַּאן

מִהַשְּׁמָטוֹת)

הַשְּׁלֵמָה מִהַשְּׁמָטוֹת הַמִּשְׁךְ הַנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגו'. פְּקוּדָא דָּא
לְאַתְעֲסָקָא בְּהָאֵי עֲלֵמָא בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה
וְלִמְעַבְדַּ תּוֹלְדִין לְאַתְפִּשְׁטָא שְׁמָא קַדִּישָׁא

מִצְוָה זֶה לְהִתְעַסֵּק בַּעֲוֹלָם הַזֶּה בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, שִׁיתְּפֹשֵׁט הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְכַל